

Alþingi

Erindi nr. P 131/563

komudagur. 7.12.2004

Upplýsingar til félagsmálanefndar Alþingis
vegna frumvarps til laga um
Lánasjóð sveitarfélaga, 269. mál

Samband íslenskra sveitarfélaga og Lánasjóður sveitarfélaga (LS) hafa kynnt sér umsögn Samtaka banka og verðbréfafyrirtækja um frumvarp til laga um Lánasjóð sveitarfélaga (269. mál), 7. desember 2004.

Sambandið og LS vilja vekja athygli á nokkrum atriðum í umsögninni og koma viðbótarupplýsingum á framfæri við félagsmálanefnd:

1. Ríkisafskipti

Frumvarpið felur í sér að ríkið er að minnka afskipti sín af fjármálamarkaði og er það í samræmi við eitt af meginmarkmiðum SBV.

2. „Sveitarfélagavæðing“

Algengt er víða erlendis, til dæmis alls staðar annars staðar á Norðurlöndum, að sveitarfélög standi sameiginlega að lánsfjárvégum til að ná niður fjármagns-kostnaði sínum og þá sérstaklega minni sveitarfélaga. Til undirbúnings frumvarpsgerðinni voru heimsóttir fimm lánasjóðir sveitarfélaga á Norðurlöndum, en einn sjóður er starfandi í hverju landi nema Noregi, en þar eru þeir tveir.

Til fróðleiks fyrir nefndina er meðfylgjandi skýrsla um lánasjóði sveitarfélaga á Norðurlöndum. Starfsemi þeirra er að mörgu leyti frábrugðin starfsemi LS. Þeir hafa náð miklum árangri við að halda niðri fjármagnskostnaði sveitarfélaga með hagstæðum lánveitingum og eflingu á samkeppni á lánsfjármarkaði. Samantekt er að finna á fyrstu tveimur síðum skýrslunnar.

Þess má geta að starfandi eru alþjóðleg samtök lánasjóða sveitarfélaga, Centre International pour le Crédit Communal, og hafa þau aðsetur hjá BNG, lánasjóði hollenskra sveitarfélaga. Í samtökunum eru 18 aðilar af ESB/EES-svæðinu, flestir í eigu sveitarfélaga en einnig er um eignaraðild einkaaðila og ríkis að ræða.

3. Endurskoðun laga

Vakin er athygli á eftirfarandi áliti SBV sem fram kemur í umsögn þeirra:

„SBV taka undir nauðsyn þess að endurskoða lög in í ljósi stórkostlegra breytinga á fjármálamarkaði.“

4. Endurskoðunarákvæði

Eins og fram hefur komið er aðlögun LS að almennu rekstrarumhverfi og breytingum á fjármálamarkaði ekki lokið með því skrefi sem stigið er með þessu frumvarpi.

Sambandið og lánasjóðurinn geta því fyrir sitt leyti fallist á tillögu SBV um að setja „inn ákvæði um skyldu til endurskoðunar laganna [fyrir lok árs 2009] og að við þá endurskoðun yrði horft til stöðu héraðs fjármálamarkaðar og þróun þessara mála á EES-svæði á næstu árum.“

Lánasjóður sveitarfélaga

Apríl 2004

**Lánasjóðir
sveitarfélaga
á
Norðurlöndum**

Norrænir lánasjóðir sveitarfélaga

Kannaður hefur verið rekstur fimm lánasjóða sveitarfélaga á Norðurlöndum sem sérhæfa sig í lánveitingum til sveitarfélaga. Tveir eru í Noregi, en einn í hverju hinna ríkjanna. Einn sjóður í hverju landi er í eigu sveitarfélaga, sambands sveitarfélaga, lífeyrissjóða sveitarfélaga eða ríkissjóðs. Þessir fjórir aðilar eru í samstarfi um ýmis atriði í rekstri sínum til að ná niður rekstrarkostnaði, svo sem í tölvumálum, kynningum á erlendum fjármagnsmörkuðum o.fl. Hinn aðilinn á norskum markaði sem sérhæfir sig í lánum til sveitarfélaga er dótturfyrirtæki Útflutningslánasjóðs Noregs (Eksportfinans) og nýtur góðs í innlánum af góðu lánshæfismati Eksportfinans. Eksportfinans er í eigu norskra viðskiptabanka og ríkissjóðs. Þeir eru hér nefndir lánasjóðir í samræmi við heitið á Lánasjóði sveitarfélaga en hér er í raun um sveitafélagabanka að ræða þar sem lánveitingar þeirra byggja á endurlánum en Lánasjóður sveitarfélaga lánar hinsvegar aðallega út eigið fé sitt og stendur því undir nafni sem sjóður.

Þeir lánasjóðir sem kannaðir voru eru um flest ólíkir Lánasjóði sveitarfélaga í starfsemi og uppbyggingu og er hér bent á nokkur meginatriði:

- Þeir fjárfesta eigið fé sitt á markaði og láta það standa undir rekstrarkostnaði en taka lán til endurlána. Eiginfjárlutfall þeirra verður því lágt eða að meðaltali um 2% af efnahag. Lánasjóður sveitarfélaga er með um 71% eiginfjárlutfall.
- Sjóðirnir eru með meiri umsvif og gegna miklu stærra hlutverki í lánsfjármögnun sveitarfélaga á sínu svæði en Lánasjóður sveitarfélaga. Markaðshlutdeild þeirra í lántökum sveitarfélaga er á bilinu 40–70% meðan Lánasjóður sveitarfélaga er með um 9%. Viðskiptabankar eiga erfitt með að keppa við þessa sjóði vegna hinna hagstæðu vaxtakjara.
- Allir eru þeir með hæsta mögulega lánshæfismat sem gerir þeim kleift að afla lánsfjár á alþjóðlegum fjármagnsmörkuðum á hagstæðum kjörum. Vegna umfangs geta sjóðirnir beitt þeim aðferðum á alþjóðlegum fjármagnsmörkuðum sem hagkvæm eru og gefa bestu kjörin, svo sem EMTN og ECP lánarömmum. Innlánskjör sjóðanna geta verið nokkuð undir millibankavöxtum (meðaltal 12–15 vaxtapunktum undir millibankavöxtum) og útlán þeirra til sveitarfélaga eru oftast einnig undir millibankakjörum þar sem álagning á lánin er takmörkuð eða engin.
- Vegna stærðar sinnar er rekstrarkostnaður þeirra lágur og álagning á lán því í lágmarki eða engin. Rekstrarkostnaður er 7–13 vaxtapunktar mælt sem hlutfall rekstrarkostnaðar af meðalstöðu efnahagsreiknings. Lánasjóður sveitarfélaga er með 21,5 vaxtapunkta árið 2003 sem verður að teljast gott miðað við smæð sjóðsins, en gæti lækkað með aukinni starfsemi.
- Ekki er um skömmtnun á fé að ræða heldur reynt að svara eftirspurn eftir lánsfé allt árið um kring innan þeirra lánaramma sem kunna að vera til staðar.
- Sumir lána bæði til langs og til skamms tíma.
- Enginn þeirra er með lántökugjöld á lánum sínum og er aðaláherslan lögð á að halda fjármagnskostnaði sveitarfélaganna niðri. Í Danmörku, Svíþjóð og Finnlandi fá öll sveitarfélög lán á sömu kjörum. Í Noregi er verðlagningin markaðstengd þannig að þau sveitarfélög sem mest hafa lánstraustið fá hagstæðustu kjörin.
- Allir sjóðirnir eru með mikið laust fé sem fjárfest er á markaði til að geta svarað eftirspurn með skömmum fyrirvara og stundum er fjárfest í vixlum eða öðrum

skuldaviðurkenningum sveitarfélaga og sá hluti rekstrarfjárparfar þeirra sem brúuð er með bankalánnum þannig minnkuð.

- Sumir sjóðanna er með meiri vaxtatekjur af lausu fé en af útlánnum vegna hins hagstæða lántökukostnaðar og geta þeir því leyft sér að vera með mjög takmarkaða eða enga álagningu á útlán til sveitarfélaga.
- Allir sjóðirnir hafa sem aðalmarkmið að útvega sveitarfélögum ódýrt lánsfé og skapa samkeppni á lánsfjármarkaði sveitarfélaga. Hagnaði sjóðanna er stillt mjög í hóf og markmið með honum eingöngu að viðhalda verðmæti og hlutfalli eigin fjár.
- Allir sjóðirnir eru með fjármálaráðgjöf við sveitarfélög sem eru í viðskiptum við sjóðina.
- Sjóðirnir greiða allir tekjuskatt eftir venjulegum reglum.
- Stimpilgjald er ekki fyrir hendi annars staðar á Norðurlöndum.
- Sjóðirnir eru undir eftirliti fjármálaeftirlits viðkomandi lands og starfa á grundvelli laga um fjármála fyrirtæki og laga um hlutafélög. Undantekning er hér Danmörku þar sem Kommunekredit heyrir undir Indenrigsministeriet.
- Ekki eru sérlæg um sjóðina (nema í Danmörku og um Ábyrgðarsjóð sveitarfélaga í Finnlandi).

Meginniðurstaðan er sú að:

- Starfsemi lánasjóða sveitarfélaga annars staðar á Norðurlöndum er í grundvallaratriðum frábrugðin starfsemi Lánasjóðs sveitarfélaga.
- Sveitarfélög annars staðar á Norðurlöndum hafa valið að láta sjóði sína gegna öflugra hlutverki í fjármögnun sveitarfélaga í þessum löndum en Lánasjóður sveitarfélaga gerir á Íslandi. Ekki er hægt að sjá annað en að hin tiltölulega öfluga starfsemi þeirra hafi lækkað fjármagnskostnað sveitarfélaga í þessum löndum verulega miðað við það sem annars hefði verið. Sjóðirnir útvega hagstæð lán og skapa öfluga samkeppni á markaðnum þannig að aðrir bjóðendur lánsfjár verða að halda niðri vöxtum í lánatilboðum sínum til að vera með á markaðnum. Mörk á hámarkslán til einstakra sveitarfélaga eru hærri en hér er.
- Sjóðirnir eru, með einni undantekningu, reknir sem hlutafélög og starfa eftir almennum lögum um fjármála fyrirtæki og hlutafélög undir eftirliti fjármálaeftirlits viðkomandi lands. Í Danmörku þar sem um sérlæg er að ræða um Kommunekredit frá 1898 er umræða hafin um stöðu lánasjóðsins þar. Hlutafélagavæðing og afnám sérréttinda átti sér stað í Noregi árið 1999.
- Evrópusambandið gerir ekki athugasemdir við að sveitarfélög standi sameiginlega að lánsfjárútleitu með þeim hætti sem gert er hjá þessum lánasjóðum þó að viðskiptabankar hafi leitað til ESB og kvartað yfir starfsemi sjóðanna og talið að um opinberan stuðning sé að ræða af hálfu sveitarfélaga við þessa lánasjóði. Útlán þurfa þó að vera innan sveitarfélagakerfisins þannig að þau séu eingöngu til sveitarfélaga og fyrirtækja þeirra.

Kommuninvest i Sverige AB

Fundargerð

Örebro, 22. mars 2004

Þorsteinn Þorsteinsson, Lánasjóður sveitarfélaga
Thomas Åkelius, forstjóri, Kommuninvest
Harriet Forsell Söderberg, fjármálastjóri, Kommuninvest

Eignarhald og uppbygging

Kommuninvest er stofnað 1986 af sveitarfélögum í Örebro léni undir nafninu Kommuninvest í Örebro í þeim tilgangi að útvega sveitarfélögum í léninu hagstæðara lánsfé. Sveitarfélögin voru þá beinir eignaraðilar að félaginu. Vegna góðs árangurs var starfsvæðið útvikkað og nær nú til allra sveitarfélaga í Svíþjóð. Var forminu þá jafnframt breytt þannig að stofnað var samvinnufélag sem sveitarfélögin eru aðilar að og á samvinnufélagið allt hlutfé í Kommuninvest. Verðmæti stofnfjár hvers sveitarfélags er uppreiknað á hverju ári, en hluti af þeim hagnaði sem myndast í Kommuninvest er yfirfærður í samvinnufélagið sem arðgreiðsla. Félagar í samvinnufélaginu eru nú 150 sveitarfélög en samtals eru 290 sveitarfélög og 25 landsþing í Svíþjóð. Félagum fjölgar á ári hverju. Sveitarfélög sem vilja vera félagar fara í sérstaka fjármálalega úttekt áður en þau eru samþykkt. Sveitarfélög sem eru félagar ábyrgjast skuldbindingar Kommuninvest (solidarísk sjálfskuldarábyrgð) og er það grundvöllurinn að háu lánshæfismati. Mikið var leitað til KommuneKredit í Danmörku um fyrirmyndir í uppbyggingu.

Reiknað er með áframhaldandi sterkum vexti í útlánum með fjölgun lántaka. Markaðshlutdeild meðal sveitarfélaga sem eru félagar er 42% og útlán um 50 milljarðar sænskra króna (SEK), (475 milljarðar ISK). Með fjölgun félaga er stefnt að aukningu útlána í 100-150 milljarða SEK á næstu 5 árum. Starfsmenn eru 32.

Kommuninvest er venjulegt hlutfélag og greiðir tekjuskatt samkvæmt almennum reglum. Félagið er undir eftirliti sænska fjármálaeftirlitsins (Finansinspektionen). Um samvinnufélagið fer eftir lögum um samvinnufélög. Engin sérlög eru um starfsemina. Félagið er í góðum tengslum við Kommunförbundet og Landstingsförbundet, en er þeim alveg óháð. Sambönd sveitarfélaganna fjalla ekki mikið um fjármögnun þeirra.

Aðalmarkmið félagsins er að útvega sveitarfélögnum hagstæð lán. Félagið er þó rekið með um 15 MSEK (140 MISK) hagnaði á ári til að viðhalda verðmæti stofnfjár sveitarfélaganna og eiginfjárlutfalli.

Stjórn samvinnufélagsins er skipuð 15 mönnum og eru allir sveitarstjórnarmenn. Í stjórn Kommuninvest eru 7 menn að forstjóranum meðtöldum. eru þeir blanda af sveitarstjórnarmönnum og mönnum með sérþekkingu á fjármálamarkaði. Starfsmenn ákveða lánveitingar og eru þær ekki teknar fyrir í stjórn til ákvörðunar.

Starfsemi

Kommuninvest lánar eingöngu til sveitarfélaga eða til fyrirtækja sveitarfélaga með ábyrgð þeirra. Ef félag fer úr eigu sveitarfélags er krafist endurgreiðslu lánsins. Ekki er nægilegt að ábyrgðin haldist heldur er krafist yfirráða sveitarfélags/félaga yfir félaginu. Aðallega eru veitt lán til langs tíma, 5 ár algengast, en einnig skammtímalán. Útlánakjör eru ca STIBOR án álags. Félagið er með mikið laust fé og getur m.a. fjárfest laust fé í vixlum sveitarfélaga. Þannig er sveitarfélögum útvegað skammtímafjármagn á mjög hagstæðum vöxtum (allt að STIBOR – 10 vaxtapunktur). Sveitarfélög í Svíþjóð taka lán svo til eingöngu í SEK. Virkur gjaldeyrisskiptamarkaður er í SEK þannig að auðvelt er að taka lán í erlendum myntum og skipta yfir í SEK. Þannig nýtir

Kommuninvest sér hagstæða erienda fjármagnsmarkaði til að útvega sveitarfélögunum hagstætt lánsfé í SEK. Laust fé er um 7 milljarðar SEK (hámark 20% efnahagsreiknings).

Kommuninvest er með 86.000 SEK á íbúa í sveitarfélagi sem viðmiðun hámarks lánveitinga til sveitarfélags. Sveitarfélag sem er með óvenju mikla starfsemi, t.d. orkufyrirtæki, geta fengið hærrí viðmiðunarmörk. Fylgst er vel með rekstri sveitarfélaga sem eru lántakendur.

Öll sveitarfélög fá lán á sömu vöxtum. Ekki er tekið tillit til mismunandi styrkleika þeirra. Engin lántökugjöld eru tekin. Rekstrarkostnaður sem hlutfall af meðalstærð efnahagsreiknings er 8 vaxtapunktur. Álagning á lán er því mjög lítil. Sveitarfélög í Svíþjóð eru með 0% vægi í CAD útreikningi á eigin fé. Þörf fyrir eigið fé á móti lánnum er því takmarkað. Breytingar á eiginfjárreglum (Basel II) munu því hafa lítil áhrif á markað Kommuninvest. Félagið hefur aldrei haft tap á útláni.

Samkeppni er aðallega frá DEPFA, DEXIA, Swedish Export Credit og skuldabréfamarkaði. Venjulegir viðskiptabankar ráða ekki við samkeppnina á markaðnum og hið lága verðlag.

Kommuninvest er með fjármálaráðgjöf til sveitarfélaga samhliða útlánþjónustu.

Kommuninvest fjármagnar sig aðallega á erlendum skuldabréfamörkuðum og notar mikið svokallað EMTN program og er með lánshæfismat frá Moody's. Erlendu markaðirnir eru hagstæðari en innlendir markaður en gjaldeyrisskiptamarkaður er síðan notaður til að skipta erlendu lánunum yfir í sænskar krónur áður en lánað er út. Einnig er Kommuninvest með lánaprógrömm hjá Evrópska fjárfestingarbankanum (EIB) í Lúxemborg og Council of Europe Development Bank í París. Norræni fjárfestingarbankinn (NIB) í Helsinki er ekki talin samkeppnisfær. Þróunarbankinn í París er með bestu kjörin af þessum bönkum. Meðaltal lántökukostnaðar er um STIBOR – 12/15 vaxtapunktur, en getur í einstökum lántökum farið niður í STIBOR – 50 vaxtapunkta.

Í tölvumálum hefur Kommuninvest samstarf við Kommunalbanken í Noregi.

Samstarf

Thomas Ákelius sagðist myndu fagna því ef Ísland bættist í það samstarf sem norrænir lánasjóðir sveitarfélaga væru nú í. Mikið væri hægt að læra af því. Einnig nefndi Thomas að Lánasjóður sveitarfélaga ætti að íhuga aðild að alþjóðlegum samtökum lánasjóða sveitarfélaga sem eru með skrifstofu hjá BNG (hollenska sveitarfélagabankanum), ef til vill sem áheymarfulltrúi til að byrja með. Einnig nefndi hann að sjóðurinn í British Columbia, Kanada, gæti verið áhugaverður að skoða fyrir okkur.

Í lánamálum er Kommuninvest, vegna sérstakrar skipulagsuppyggingar, bundið við sænsk sveitarfélög og gæti þá t.d. ekki lánað Lánasjóði sveitarfélaga. Helst væri það norsku sjóðirnir sem gætu slíkt þar sem þeir væru ekki byggðir upp á ábyrgðum sveitarfélaga eins og í Svíþjóð, Danmörku og Finnlandi.

Að lokum bauð hann að Kommuninvest væri tilbúið að veita frekari upplýsingar og aðstoð ef eftir væri leitað.

Annað efni:

Heimasíða: www.kommuninvest.se

Ársreikningar 2003

Kynning á Kommuninvest, 22. mars 2004

Greining Moody's á Kommuninvest, August 2003

Specialised Lenders to Nordic Local Governments, Moody's November 2003

Kommunekredit, Danmörku

Fundargerð

Kaupmannahöfn, 23. mars 2004

Þorsteinn Þorsteinson, Lánasjóður sveitarfélaga
Søren Høgenhaven, forstjóri, KommuneKredit, Danmörku

Eignarhald og skipulag

KommuneKredit er stofnaður árið 1898 og er því langelstur lánasjóða sveitarfélaga á Norðurlöndum. Hann var stofnaður af dönskum sveitarfélögum sem "kreditforening" sem er samvinnufélagsform. Tíu manna stjórn er skipuð sveitarstjórnarmönnum sem "tilnefndir" eru af Sambandi sveitarfélaga í pólitískt réttum hlutföllum og síðan kosnir af einstökum sveitarfélögum (eiginlega sjálfkjörnir þar sem ekki eru aðrir frambjóðendur). Sveitarfélögin eru 271 og ömt 14. Hver aðili hefur eitt atkvæði á félagsfundum. Starfsmenn er 45 þar af 9 við rekstrarleigu.

KommuneKredit er eini lánasjóðurinn af fjórum norrænum sem ekki er undir eftirliti fjármálaeftirlits viðkomandi lands. Félagið er undir eftirliti Indenrigsministeriet og er það byggt á sérstökum lögum um KommuneKredit frá 1898. Breyting gæti orðið á þessu. Félagið er með samþykktir (ekki reglugerð) en samþykki ráðuneytisins þarf til breytinga á þeim. Félagið greiðir tekjuskatt eftir almennum reglum. Búið er að fella niður öll stimpilgjöld í Danmörku.

Lán til sveitarfélaga eru eingöngu endurlán. Eigið fé félagsins er fjárfest sérstaklega á markaði. Vaxtatekjur af eigin fé eru um 150 milljónir danskra króna (DKK) á ári en rekstrarkostnaður félagsins um 60 MDKK (8 vaxtapunktur af efnahagsreikningi). Útlánin eru því á sömu kjörum og innlánin en að viðbætti 2 vaxtapunkta umsýsluþóknun. Vaxtakostnaður danskra sveitarfélaga er því oftast undir LIBOR og er KommuneKredit með yfir 90% af nýjum útlánnum til danskra sveitarfélaga. Enginn getur keppt við hina lágu vexti sem KommuneKredit býður.

Hagnaður verður nánast það sem ávöxtun eigin fjár er umfram rekstrarkostnað.

Starfsemi

Auk lánveitinga rekur KommuneKredit "leasing" fyrirtæki. Ástæða þess er að dönsk sveitarfélög mega eingöngu taka lán til framkvæmda við mannvirki (anlægsinvesteringer). Rekstrarleigan er því í raun til að komast fram hjá þessu ákvæði. Aðallega er um að ræða bifreiðar, vinnuvélar, tölvubúnað og búnað til sjúkrahúsa. Þegar sveitarfélögin stofnuðu sitt eigið fyrirtæki lækkaði kostnaður sveitarfélaganna af rekstrarleigu um sem svarar einu prósentustigi í vöxtum með þeirri samkeppni sem félagið veitti á rekstrarleigumarkaðnum. Aðrir lánasjóðir á Norðurlöndum eru ekki með rekstrarleigu þar sem ekki eru takmarkanir á lántökum sveitarfélaga þar.

Eingöngu er lánað til danskra sveitarfélaga eða til sameignarfélaga þeirra (I/S) eða félaga gegn ábyrgð dansks sveitarfélags. Öll sveitarfélög fá lán með sömu vöxtum. Öll sveitarfélögin eru álitin 100% áreiðanlegir lántakendur. Því er ekki um að ræða nein takmörk á lántökum til einstakra sveitarfélaga, engin uppsöfnun upplýsinga um rekstur þeirra og ekkert útlánaeftirlit. Framkvæmdastjórn hefur heimildir til lánveitinga og fara lánveitingar ekki fyrir stjórn til samþykktar.

Sveitarfélög í Danmörku eru með 0% í CAD útreikningi á eiginfjárkröfu.

Eins og KommuneKredit í Svíþjóð notar KommuneKredit innlenda skuldabréfamarkaðinn minna og minna og erlenda markaði meira og meira þar sem lánsfé er ódýrara þar. Gjaldeyrisskiptamarkaður er síðan notaður til að skipta í DKK. Dönsk sveitarfélög taka oftast lán í DKK, en 17% af útlánum KommuneKredit er í erlendum myntum, aðallega svissneskum frönskum. Félagið er með EMTN program, ECP program (alþjóðlega útgáfa víxla) þar sem mikið af lánum er með breytilegum vöxtum og samninga við EIB og Concil of Europe Development Bank (Þróunarbanka Evrópuráðsins). NIB er ekki talinn samkeppnishæfur. Félagið er með hæsta mögulega lánshæfismat frá Moody's (Aaa) og S&P (AAA). Solidarisk ábyrgð danskra sveitarfélaga á öllum skuldbindingum félagsins er þar mikilvægur þáttur. Ábyrgðin er þannig að sveitarfélögin skuldbinda sig til að halda varasjóði félagsins í minnst 0,5% af útlánum hvað sem á gengur.

Lögin um félagið hamlu uppbyggingu lauss fjár og er það nú bundið við 1,5 milljarða DKK auk eigin fjár samkvæmt ákvörðun ráðuneytisins. Félagið vildi gjarnan hafa meira laust fé til að geta haldið sig frá skuldabréfamarkaði þegar hann er ekki hagstæður og keyra þá niður laust fé.

KommuneKredit er með fjármálaráðgjöf til sveitarfélaga samhliða útlánum. Í undirbúningi er skuldastýringarþjónusta sem sveitarfélögin myndu greiða þóknun fyrir, en ekki er greitt fyrir núverandi þjónustu.

Félagið notar mikið gjaldeyrisskiptasamninga og vaxtaskiptasamninga til að eyða gjaldeyris- og vaxtaáhættu. Félagið er með tölvukerfi til áhættustýringar.

Annað efni:

Heimasíða: www.kommunekredit.dk

Vedtægter

KommuneKredit i 100 år – kontinuitet og fornyelse

KommuneKredit, A safe credit risk, 02 02 2004

Greining Moody's á KommuneKredit, August 2003

Specialised Lenders to Nordic Local Governments, Moody's November 2003

Kommunalbanken AS, Noregi

Fundargerð

Osló, 24. mars 2004

Þorsteinn Þorsteinsson, Lánasjóður sveitarfélaga
Petter Skouen, forstjóri, Kommunalbanken AS

Eignarhald og skipulag

Kommunalbanken er hlutafélag í eigu norska ríkisins (80%) og Lífeyrisstofnunar sveitarfélaga (20%) stofnað 1999. Kommunalbanken AS tók við starfsemi Norges kommunalbank sem var stofnaður 1926. Norges kommunalbank var ríkisbanki og tók lán með ábyrgð ríkisins. Sá banki greiddi ekki tekjuskatt, en Kommunalbanken greiðir tekjuskatt eftir venjulegum reglum eftir breytingamar 1999.

Bankastjórn er skipuð 7 mönnum þar með talið forstjóra og einum fulltrúa starfsmanna. Stjórnarmenn eru blanda sveitarstjórnarmanna og fjármálamanna. Einnig kýs aðalfundur fulltrúaráð sveitarstjórnarmanna sem hefur eftirlit með starfseminni og gerir tillögur til aðalfundar. Bankinn er undir eftirliti fjármálaeftirlitsins og starfar á grundvelli laga um fjármálastofnanir og laga um hlutafélög. Stafsmenn eru 33.

Bankinn tekur ekki við innlánum frá almenningi en fjármagnar sig með skuldabréfaútgáfu á innlendum og erlendum fjármálamörkuðum. Bankinn hefur hæsta lánshæfismat frá Moody's og S&P. Matið byggist á traustu útlánasafni og skriflegri yfirlýsingu norska ríkisins varðandi eignarhald og markmið með eignarhaldi ríkisins. Ekki er um ábyrgð sveitarfélaga að ræða á skuldbindingum eins og í Danmörku, Finnlandi og Svíþjóð.

Markmið ríkisins með Kommunalbanken er að viðhalda og efla samkeppni á lánsfjármarkaði fyrir norsk sveitarfélög. Vextir á útlánum til sveitarfélaga er nú allt að NIBOR – 15 vaxtapunktur á stuttum lánum og NIBOR – 5 á lengri lánum til stærri sveitarfélaga. Rekstrarkostnaður er 7 vaxtapunktur af meðalstöðu efnahagsreiknings. Ávöxtun eigin fjár var 10,5% eftir skatta á árinu 2003.

Bankinn á gott samstarf við samtök sveitarfélaga, Kommunernes Sentralforbund, og fær meðal annars upplýsingar um sveitarfélögin frá sambandinu og notar þær upplýsingar til útlánaeftirlits.

Starfsemi

Bankinn iánar eingöngu til sveitarfélaga eða félaga í þeirra eigu með ábyrgð sveitarfélagsins. Sveitarfélögin taka að mestu lán í norskum krónum (NOK) og ekki erlendum myntum. Framkvæmdastjórn hefur nægar heimildir til lánveitinga þannig að lán fara ekki til stjórnar til ákvörðunar. Bankinn getur ávaxtað laust fé hjá sveitarfélögum (sem virkar eins og skammtímalán).

Bankinn veitir sveitarfélögum fjármálalega ráðgjöf samhliða útlánum.

Bankinn er með tæplega 38% markaðshlutdeild. Helsti keppinautur er Kommunekreditt í Þrándheimi sem er dótturfélag Eksportfinans með 27% hlutdeild. Einnig gefa stærstu sveitarfélögin út skuldabréf og víxla á innlendum fjármálamarkaði.

Verðlagning á lánum til sveitarfélaga er breytileg frá sveitarfélagi til sveitarfélags eftir fjárhagslegum styrk þeirra.

Vægi norskra sveitarfélaga er 20% í CAD útreikningi eigin fjár eins og á Íslandi. Kommunalbanken reiknar með að nýjar eiginfjárkröfur skv. Basel II geti haft í för með sér lækkun á væginu um ca 40% að meðaltali með notkun á eigin lánshæfismatskerfi.

Fjármögnun fer aðallega fram á erlendum fjármálamörkuðum en að litlu leyti á innlendum markaði. Gjaldveyrisskiptamarkaður er notaður til að skipta yfir í NOK. Nú koma 60-70% af fjármögnun bankans frá Japan. Bankinn er með EMTN program og lánalínur frá EIB og Þróunarbanka Evrópuráðsins. Undir EMTN voru framkvæmdar 280 lántökur á síðasta ári.

Öll eru endurlán. Eigið fé er ekki lánað út en fjárfest á markaði eftir sérstökum reglum.

Auk eigin fjár er bankinn með 18 milljarða NOK í lausu fé. Hluta af því má nota til skammtímafjármögnunar sveitarfélaga. Hámark lauss fjár er 25% af efnahagsreikningi.

Samvinna

Bankinn byggir ekki á ábyrgð sveitarfélaga og starfsemin takmarkast samkvæmt samþykktum ekki við norsk sveitarfélög. Lánveitingar til Lánasjóðs sveitarfélaga gætu því verið inni í myndinni.

Forstjóri bankans var þeirrar skoðunar að starfsemi Lánasjóðs sveitarfélaga yrði aldrei það umfangsmikil miðað við lántökur íslenskra sveitarfélaga að stofnun EMTN programs og lánshæfismat myndi borga sig fyrir hann. Ein af leiðunum fyrir lánasjóðinn til að ná lántökukostnaði og rekstrarkostnaði niður í lágsta mögulega kostnað gæti verið að lánasjóðurinn sameinaðist, nú eða síðar, erlendum sveitarfélagabanka, t.d. Kommunalbanken, eða yrði dótturfélag slíks aðila og gæti þannig notið góðs af lágum lántökukostnaði hans, tölvukerfum og annarri þjónustu.

Forstjórinn bauð alla þá aðstoð sem Kommunalbanken gæti í té látið. Hann er stjórnarmaður í alþjóðlegum samtökum lánasjóða sveitarfélaga (International Centre of Local Credit) og gæti aðstoðað lánasjóðinn við að komast þar inn ef áhugi væri fyrir hendi. Hann vakti athygli á að félögum þar gæti farið fjölgandi. Meðal annars eru sveitarfélög í Kanada farin að líta á reynsluna af lánasjóði sveitarfélaga í British Columbia og undirbúa stofnun sjóða í öðrum ríkjum og 17 ríki BNA væru með "Municipal Banks".

Annað efni:

Heimasíða: www.kommunalbanken.no

Ársreikningur 2003

Greining Moody's, August 2003

Specialised Lenders to Nordic Local Governments, Moody's November 2003

Kommunekreditt/Eksportfinans ASA, Noregi

Fundargerð

Osló, 24. mars 2004

Þorsteinn Þorsteinsson, Lánasjóður sveitarfélaga
Bjame Jensen, forstjóri, Kommunekreditt, Þrándheimi
Knut A. Meier, framkvæmdastjóri, Kommunekreditt, Osló
Søren Elbech, Head of Funding, Ekportfinans, Osló

Kommunekreditt er dótturfélag Eksportfinans ASA sem er útflutningslánasjóður Noregs. Með kaupum sínum á Kommunekreditt ákvað Eksportfinans að útvíkka starfsemi sína til útlána til sveitarfélaga. Eksportfinans er í eigu norskra viðskiptabanka (85%) og norska ríkisins (15%). Kommunekreditt nýtir sér hátt láns hæfismat Eksportfinans til að útvega sér ódýrt fjármagn. Markaðshlutdeild hefur farið vaxandi og er Kommunekreditt eina fyrirtækið sem hefur veitt Kommunalbanken einhverja samkeppni að ráði og er með 27% markaðshlutdeild í útlánunum til norskra sveitarfélaga.

Félagið er venjulegt hlutafélag og engin sérlög eða reglur gilda um félagið. Eksportfinans samsteypan er undir eftirliti norska fjármálaeftirlitsins.

Auk lánveitinga á Kommunekreditt 50% í félagi sem veitir sveitarfélögum ráðgjöf á ýmsum sviðum.

Kommunekreditt er með eigið láns hæfismatskerfi á norskum sveitarfélögum. Þeim er skipt í 4 flokka: Hægt er að fjármagna sveitarfélög í A-flokki 100%, 50% í B, 25% í C og ekkert í D.

Ársverk eru milli 10 og 11. Móðurfélagið sér um bókhald, fjárstýringu, laun, tölvumál o.fl. gegn greiðslu.

Kommunekreditt er tilbúið til viðræðna við Lánasjóð sveitarfélaga um að fjármagna sjóðinn með hagstæðum lánunum.

Annað efni:

Heimasíða: www.kommunekreditt.no

Ársreikningar 2002 og 2003

Greining Moody's á Eksportfinans

Municipality Finance PLC, Finnlandi

Fundargerð

Helsinki, 25. mars 2004

Þorsteinn Þorsteinsson, Lánasjóður sveitarfélaga
Pekka Averio, forstjóri, Municipality Finance PLC, Finnland

Eignarhald og skipulag

Municipality Finance (f. Kuntarahoitus Oyj) er upprunalega stofnað 1989 af Lífeyrisstofnun sveitarfélaga (Local Government Pension Institution- LGPI) til að útvega finnskum sveitarfélögum hagstætt lánsfjármagn. Municipality Finance tók þá lán með ábyrgð LGPI. Árið 1989 stofna síðan 186 finnsk sveitarfélög Municipal Housing Finance, en tilgangur þess sjóðs var að útvega sveitarfélögum hagstætt lánsfjármagn vegna félagslegra leiguíbúða en sveitarfélögin tóku við því verkefni af ríkinu að sjá um byggingu og fjármögnun leiguíbúða. Árið 1996 er stofnaður, með sérstökum lögum, Ábyrgðarsjóður sveitarfélaga (Municipal Guarantee Board – MGB) með aðild svo til allra finnskra sveitarfélaga. Tilgangur MGB er að ábyrgjast lántökur sjóða sem fjármagna sveitarfélög til að lækka fjármagnskostnað þeirra. Ef lánasjóðirnir standa ekki við skuldbindingar sínar getur lánardrottinn krafist greiðslu frá MGB sem sendir kröfu á sveitarfélögin sem verða þá að greiða samstundis. Ábyrgð einstakra sveitarfélaga er pro rata. Með þessum hætti er sjóðunum tryggt hæsta mögulega lánshæfismat og bestu kjör í lántökum. Árið 2001 eru síðan Municipality Finance og Municipality Housing Finance sameinuð í einn sjóð sem ber nafnið Municipality Finance PLC.

Municipality Finance er í eigu finnskra sveitarfélaga og Sambands finnskra sveitarfélaga (57,5%) og LGPI (42,5%). Auk þessara þriggja má aðeins finnska ríkið vera eignaraðili í félaginu nema til komi sérstök heimild ríkisstjórnar.

Municipality Finance er með starfsleyfi samkvæmt lögum um fjármálafyrirtæki og er undir eftiriiti fjármálaeftirlitsins. Lög um hlutafélög gilda einnig um starfsemina. Félagið greiðir skatta eftir venjulegum reglum en finnsk skattalög eru þannig að félagið hefur vissa möguleika á að leggja hagnað beint við höfuðstól án þess að taka hann yfir rekstrarreikninginn. Félagið greiðir því takmarkaða skatta.

Municipality Finance er í nánú samstarfi við Samband finnskra sveitarfélaga og er framkvæmdastjóri Sambandsins stjórnarformaður félagsins. Stjórnin er að öðru leyti blanda sveitarstjórnarmanna og annarra fagmanna sérstaklega í fjármálum. Einnig sér Sambandið um launabókhald Municipality Finance. Starfsmenn eru 29.

Finnsk sveitarfélög eru með tiltölulega stóran hluta opinberrar þjónustu á sinni könnu og eru því fyrirferðarmeiri en ríkið hvað þetta varðar.

Árið 1996 ákváðu finnskir viðskiptabankar að snúa sér til ESB til að kvarta yfir starfsemi Municipality Finance í Finnlandi og töldu að samkeppni þeirra á fjármálamarkaði væri óeðlileg þar sem þeir nytu ábyrgðar sveitarfélaganna (state aid rules). Niðurstaða ESB var að hinu opinbera væri frjálst að skipuleggja sína eigin fjáröflun þannig að hún væri með sem hagstæðustum hætti. Skilyrði væri að lánveitingar væru eingöngu til sveitarfélaga og fyrirtækja þeirra þannig að um lokað kerfi væri að ræða. Municipality Finance er með lán til orkufyrirtækja sem eru í samkeppni á markaði og taldi forstjórinn að ræða mætti hvort þau væru á gráu svæði miðað við niðurstöðu

ESB. Ekki hafa þó verið gerðar athugasemdir við þessar lánveitingar. Öðrum lánasjóðum sveitarfélaga á Norðurlöndum er kunnugt um þessa niðurstöðu og benda á hana hver í sínu landi.

Rekstrarkostnaður sjóðsins er 13 vaxtapunktur af meðalstöðu efnahagsreiknings og er hann því heldur dýrari í rekstri miðað við stærð efnahags en hinir sjóðirnir. Í því sambandi er bent á að sjóðurinn sé yngstur þessara sjóða og sé að vinna sig upp. Einnig er hann með fjölbreyttari útlán þar sem fjármögnun íbúðabygginga er meðal verkefna hans og krefst útlánastarfsemin því meiri mannafla. Heildarútlán eru 3,7 milljarðar evra og er sjóðurinn því minnstur norrænna sjóða. Hagnaður 2003 var 4 milljónir evra (340 MISK).

Starfsemi

Aðalstarfsemin er lánastarfsemi og er um að ræða bæði langtímalán og skammtímalán. Ekki eru hömlur á lántökur sveitarfélaga en tekjur verða að standa undir rekstri þeirra. Einnig er sjóðurinn með fjármálaráðgjöf til sveitarfélaga sem hluta af starfsemi sinni og er nú verið að ráða sérstakan starfsmann til að auka þjónustu á þessu sviði og gera hana markvissari.

Húsnæðislán eru 42% af heildarútlánum sjóðsins og önnur lán til sveitarfélaga og fyrirtækja þeirra 58%. Sveitarfélögin taka lán í evrum eingöngu. Erlendar lántökur hurfu þegar Finnland tók upp evruna í staðinn fyrir finnska markið.

Markmið félagsins er ekki að hámarka markaðshlutdeild félagsins heldur að viðhalda samkeppni á lánsfjármarkaði sveitarfélaga. Þar af leiðir að verðlagning lána er ekki eins öflug og annarra lánasjóða sveitarfélaga. Helstu keppinautar eru viðskiptabankar í Finnlandi einkum NORDEA og OKO Bank en einnig DEPFA og Swedish Export Credit.

Evrar er heimamynt Finnlands og getur félagið m.a. þess vegna fjármagnað sig meira á innlendum markaði en hinir sjóðirnir á Norðurlöndum. Einnig er félagið með innlenda skuldabréfaflokka sem beint er sérstaklega til einstaklinga sem nema 10% af heildarfjármögnun (í stíl við spariskírteini á Íslandi áður fyrr). Einnig er félagið með vixlaútgáfu innanlands. Erlendu markaðirnir eru þó mikilvægari fyrir félagið. Erlendis er félagið með EMTN prógramm og lánalínur frá EIB og Þróunarbanka Evrópuráðsins. Lántökur í evrum nema um 60% af heildarlántökum. Gjalddeyrisskiptamarkaður er notaður til að skipta öðrum myntum yfir í evrur.

Félagið er með talsvert laust fé og er miðað við áætlaðar útborganir lána næstu 6 mánuði og afborganir af lántökum á sama tímabili. Félagið hefur þannig möguleika á að halda sig frá fjármálamörkuðum um stund ef þeir eru ekki hagstæðir. Einnig leggur Moody's áherslu á að nægt laust fé sé fyrir hendi til að standa við allar skuldbindingar. Laust fé er ávaxtað á markaði. Hámark lauss fjár er 15% af efnahagsreikningi. Eigið fé er fjárfest á markaði og ekki lánað út.

Annað efni:

Heimasíða: www.kuntarahoitus.fi

Ársreikningur 2003

Municipal Guarantee Board, ársreikningur 2003

Kynning, Company Presentation

Information Memorandum EMTN programme

Greining Moody's, August 2003

Greining Standard & Poors, Oct. 3, 2003

Specialised Lenders to Nordic Local Governments, Moody's November 2003